

ANAOKULLAR İÇİN OYUN VE YARATICILIĞIN MODERN EĞİTİM, ÖĞRETİM VE YÖNETİM METODOLOJİLERİ İLE ZENGINLEŞTİRİLMESİ

Arzu DOLMAZ¹

ÖZ

Okul öncesi eğitim dönemi insan yaşamının tüm dönemlerinin ilk basamağını oluşturan, öğrenmenin, kişilik gelişiminin en hızlı olduğu dönemdir. Çocuğun bu dönemde aldığı eğitim onun ileriki yıllardaki yaşamı için temel oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitimde verilen eğitimin yanında eğitim ortamlarının donanımı da önem arz etmektedir. İyi düzenlenmiş kaliteli bir okul öncesi kurumda eğitim alan çocukların aktif katılımcı, özsaygısı gelişmiş ve kendine güvenen bir birey olarak yetişmesi mümkün olmaktadır. 20. yy şartlarında teknolojinin devamlı gelişmekte olduğu ve toplumun hızla geliştiği bir dönemde okul öncesi eğitimi veren kurumlarında bu değişime ayak uydurmaları kaçınılmaz bir hal almıştır.

Bu çalışma okul öncesi bir kurumda eğitim ortamı donanımı için AB hibe programı kapsamında eğitime katkı projesi ile desteklenmiştir. Proje kapsamında okul öncesi eğitim kurumu farklı aktiviteler planlanıp, eğitim ortamı güvenli, çekici ve kullanılabilir hale getirilmiştir. Kurum ana okul çocuklarına uygun şekilde düzenlenip gerekli materyallerle düzenlenmiştir. Ayrıca proje kapsamında çocukların devam eden eğitim süreçlerine katkıda bulunmak için stratejik plan hazırlanmıştır.

Projenin ve araştırmanın bulguları sonucunda öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin görüşleri alınmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim kurumu, Okul öncesi eğitim, Eğitim ortamı, Hibe
Jel Kodları: A41

¹Gaziköy Anaokulu, dolmazarzu@gmail.com

ENRICHMENT OF PLAY AND CREATIVITY FOR KINDERGARTENS WITH MODERN EDUCATION, TEACHING AND MANAGEMENT METHODOLOGIES

ABSTRACT

The pre-primary education period is the period when learning and personality development are the fastest. The education of the child in this period is the basis for his life in the years to come. In addition to the education given in pre-school education, the hardware of educational environments is also important. It is possible for children who receive education in a well-organized quality pre-school institution to be active participants, self-esteem and self-confident individuals. It was inevitable that the institutions which provide pre-school education to keep up with this change in a period when technology is developing continuously and society is developing rapidly in the 20th century.

This study was supported by the contribution to education project within the scope of the EU grant program for educational environment in a preschool institution. Within the scope of the project, different activities have been planned and the educational environment has been made safe, attractive and usable. The institution was organized in accordance with the necessary materials and arranged with the necessary materials. In addition, a strategic plan was prepared to contribute to the ongoing education processes of children.

As a result of the findings of the project and the research, opinions of students, parents

Keywords: Pre-school education institution, Pre-school education, Educational environment, Grant

JEL Codes: A41

GİRİŞ

Eğitim, bireyin gelişimini sağlayan, tutum ve yeteneklerinin değişmesine gelişmesine yardım eden, içinde var olduğu toplumla kaynaşmasına yardımcı olan bir süreçtir (Cafogolu,2007). Eğitimin en önemli yılları da okul öncesinde başlamaktadır (Poyraz & Dere, 2003). Okul öncesi eğitim dönemi çocuğun beyin gelişiminin, bireysel potansiyellerinin ve kişilik gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemdir (KKTC MEB, 2017). Aynı zamanda okul öncesi dönemi çocuğu, çevresiyle iletişim kurmaya istekli, çevresini tanıyıp araştırıp gözlem yapmaya çalıştığı, içinde yaşadığı topluma yapısına göre davranış ve alışkanlıklar kazandığı bir dönemdir. Böyle önemli bir dönemde olan çocuğun eğitim aldığı okul öncesi eğitim kurumu da kaliteli, iyi düzenlenmiş, zengin bir şekilde döşenmiş ve 20.yy şartlarına uygun olması gerekmektedir. Çünkü dünya hızla değişim göstermektedir. Çocuğa uygun şekilde düzenlenmiş bir okul öncesi eğitim kurumunda eğitim alan çocukların iletişim becerilerinin, davranışlarının olumlu olduğu, aktif, yaratıcı ve sözel zekalarının yüksek olduğu araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Masa ve sandalyelerin boyutu, biçimi, öğrenme merkezlerinin materyalleri ve mekanın kullanımı çocukların öğrenme gereksinimleri düşünülerek yapılandırılmalıdır. Çocukların rahat oyun oynayabileceği ortamlar düzenlenmelidir. Okul öncesi çocuğu oyunla öğrenir. Oyun çocukların bütüncül gelişimini sağlayan, uyum sağlama yeteneklerinin hızlandırılması sağlayan öğrenme deneyimidir. Okul öncesi eğitimde oluşturulan öğrenme merkezleri büyük önem taşımaktadır. Çağdaş eğitim yaklaşımlarına göre hazırlanmış bir eğitim ortamı ile uygulanan okul öncesi programı da başarıya ulaşır (Demiriz & Karadağ & Ulutaş, 2003). İyi bir fiziksel donanıma sahip eğitim ortamı sadece çocuk için değil öğretmen içinde önemlidir. Kaliteli ve düzenli bir ortamda öğretmen istekli, mekana hakim ve denetimi de kolay yapar.

Bu çalışmanın amacı anaokulların eğitim ortamının yeterli donanıma sahip olma durumunu tespit edilip eksikliklerin giderilmesi, öğretmeninde bu konuda eğitim alması için rehber olmak, olarak belirlenmiştir.

KKTC’de MEB’e bağlı anaokulların eğitim ortamı çağdaş okul öncesi eğitim yaklaşımlarına göre uygun mudur? Cümlesi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu problem karşısında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin anasınıfların eğitim ortamının çağdaş okul öncesi eğitim yaklaşımlarına göre uygunluğu ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Anaokulun eğitim ortamının çağdaş okul öncesi eğitim yaklaşımlarına göre donanımının sağlanması ile ilgili görüşleri nelerdir?

Bu araştırmaya katılımcı olarak KKTC’de MEB ‘e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan katılımcıların kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevapların doğru olduğu varsayılmaktadır.

Yapılan bu çalışmada KKTC’de MEB ‘e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan öğretmenlerin gönüllü olarak araştırmaya katılan 10 öğretmen ile sınırlıdır.

Bu araştırma okul öncesi eğitim çağdaş yaklaşım modellerinin eğitim ortamları incelenerek değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın evrenini, KKTC’de MEB’e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme devlete bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan 10 öğretmen oluşturmaktadır.

TEORİK ÇERÇEVE

Çağdaş okul öncesi eğitim yaklaşımlarında farklı ülkelerde uygulanan eğitim yaklaşımlarının eğitim ortamları karşımıza çıkmaktadır. Bunlar Montessori, Reggio Emilia, Waldorf ve High/Scope yaklaşımlarıdır.

1. Montessori Yaklaşımı Eğitim Ortamı

Bu yaklaşıma göre eğitim ortamı çocuğun gelişimin desteklemek amacı ile düzenli ve donanımlı olmalıdır. Masa, sandalye, dolap ve raflar çocukların boylarına uygun olarak yapılmalıdır. Dolapların rafları açık, tüm materyaller çocukların ulaşabileceği şekilde, lavabo çocukların boyuna uygun yapılmıştır. Sınıf panolarında materyaller, ilgi çekici resimler bulunmaktadır. Çocukların kişisel eşyalarını koyabileceği dolaplar veya çekmeceler vardır. Bu dolap ve ya çekmeceler üzerinde çocukların isimleri yazmaktadır. Oyun oynamak ve yaratıcılıklarını geliştirmek için kullanılan tüm eşyalar gerçek hayatta kullanılan eşyaların aynısıdır. Böyle olması çocukların gerçek hayatı gözlemleyip daha iyi öğrenmesini sağlamaktadır (Demiriz & Karadağ & Ulutaş, 2003).

2. Reggio Emilia Yaklaşımında Eğitim Ortamı

Reggio Emilia yaklaşımında “pızaza” denilen büyük alanlar bulunmaktadır. Bu alan etrafında sınıflar düzenlenmiştir. Bu büyük alan avluya açılmaktadır. Çocukların yemek etkinliği yapması için mutfak bulunmaktadır. Mutfağın etrafı camlarla kaplıdır. Böylelikle çocukların yaptığı etkinlikler izlenmektedir.

Bu yaklaşımda çevrede duvarlar, tavanlar ve banyolar değişik özellikteki aynalarla kaplıdır. Bu aynalarla çocuklar kendi vücutlarını tanır, oyunlar oynayıp eğlenmektedirler. Okul duvarlarına çocukların yaptığı resimler asılmaktadır. Fiziksel mekan gerçeğine uygun düzenlenmiştir. Örneğin mutfak restoran biçiminde düzenlenmiştir (Demiriz & Karadağ & Ulutaş, 2003).

3. High/Scope Yaklaşımında Eğitim Ortamı

Sınıfta ilgi köşeleri çocukların rahatlıkla ulaşabileceği şekilde düzenlenir ve belli mantık içinde yerleştirilmiştir. İlgi köşelerinde bulunan materyaller çocukların kendi ilgi ve ihtiyaçlarına göre artırılmaktadır. Köşeler çocuklarla birlikte artırılır. Örneğin bitki ve hayvan köşesi, sanat köşesi gibi köşeler sonradan eklenmektedir. Bu yaklaşımda çocukların tüm malzemeleri etiketlenir. Böylece çocuklar malzemeleri kendileri rahatlıkla alır ve kullanır. Çocuklar da bunu kendi başlarına yardım

almadan yaptıkları için çok mutlu olurlar. Yaratıcılığı artırmak için ailelerden atık malzemelerde istenir onlarla da çalışmalar yapılmaktadır (Demiriz & Karadağ & Ulutaş, 2003).

4. Waldorf Yaklaşımında eğitim Ortamı

Bu yaklaşıma göre sınıf ev atmosferinde düzenlenir. Anaokullar yapılırken çocukların rahat bir şekilde oyun oynamaları ve taklit yapmaları için inşa edilmektedir. Sınıfta kullanılan eşyalar kaliteli ve el yapımıdır. Çocukların oyun oynamaları için büyük alanlar bulunmaktadır. Oyuncaklar ise atık ve doğal malzemelerden yapılmıştır. Elektronik ve plastik eşya yoktur. Böylece çocukların hayal güçleri ve yaratıcılıkları gelişmektedir (Diken, 2018).

5. KKTC Okul öncesi eğitim kurumları Eğitim Ortamı

Sınıf içinde merkezler oluşturulmalıdır. Bu merkezler çocukların kolay ulaşabilecekleri şekilde düzenlenmelidir. Masa ve sandalyeler çocuklara uygun şekilde ve sağlıklı malzemeden yapılmalıdır. Çocukların merkezler rahat oynayabilmeleri için geniş alanlar bırakılmalıdır. Sınıf içi mobilyalar ve dolaplar ona göre düzenlenmelidir. Çocukların güvenliği ve sağlığı göz önünde bulundurulmalıdır. Böylece çocuk bu ortamda becerisini ve yaratıcılığını daha rahat ortaya çıkarma fırsatı yakalar (KKTC MEB, 2017).

YÖNTEM

Bu çalışmada öğretmenlere ait demografik bilgiler alınarak, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat soruları hazırlanmıştır. Katılımcı öğretmenlere 5 adet açık uçlu soru yöneltilmiştir. Hazırlanan bu sorular uzman kişi tarafında incelendikten sonra mülakatlar gerçekleştirilmiştir. KKTC’ de MEB’e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu çalışmada veriler KKTC’ de MEB’e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan 10 okul öncesi öğretmenin gönüllü katılımı ile görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Etik kurallar gereği katılımcıların kişisel bilgileri saklı tutulmuştur. Katılımcılara K1 ,K2,K3 vb diye sırasıyla kodlar verilmiştir.

Tablo 1 Okul öncesi öğretmenlerine ait demografik bilgiler

Katılımcılar	Mesleki kıdem	Okul türü	Bölge
K1	15	Anaokul	Merkez
K2	20	Anaokul	Kırsal
K3	2	Anaokul	Kırsal
K4	6	Anaokul	Merkez
K5	1	Anaokul	Merkez
K6	16	Anaokul	Merkez
K7	15	Anaokul	Kırsal
K8	3	Anasınıf	Kırsal
K9	21	Anasınıf	Kırsal
K10	13	Anasınıf	Kırsal

Katılımcı 10 öğretmenin 4 tanesi merkezde,6 tanesi kırsalda görev yapmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin kıdem yılları 2-21 yıl arasındadır. Bu çalışmada 7 katılımcı devlete bağlı bağımsız anaokul, 3 katılımcı ise ilkokul bünyesinde bulunan anasınıflarda görev yapan öğretmenlerle yapılmıştır.

Verilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Devamında mülakat soruları ortaya koyulan temaya göre yorumlanmıştır.

Veriler ayrıntılı bir şekilde betimlendi ve betimlemeler doğrudan alıntı yapılarak açıklanmıştır. Mülakata katılan katılımcıların düşüncelerinin etkili biçimde ortaya çıkarılması hedeflenmiştir (Yıldırım&Şimşek,2011).

Çalışmaya katılan KKTC’ de MEB’e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokullarda görev yapan öğretmenlere çalıştıkları anaokulda ve anasınıftaki eğitim ortamı hakkında soru yöneltilmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda katılımcı öğretmenlerin %35’i (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8) materyal eksikliğinin, %22 ‘si (K4,K5,K6,K9,K10) masa ve sandalyelerin çocuklara uygun boyutta olmadığını % 43’ü de (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K10) dolap ve çekmecelerin yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcılara oyun ve yaratıcı etkinlik yapılabilmesi için çalıştıkları anaokulunun fiziki durumu hakkında soru sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda katılımcıların % 32’si (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K10) ayrı oyun alanlarının olmadığını, % 23’ü (K3,K5,K6,K7,K8,K9,K10) malzemelerin dayanaksız olduğunu, %16’sı (K4,K5,K7,K8,K9) sınıfların bakımsız, % 29’u ise (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K9,K10) merkezlerin oluşturulması için gerekli alanların bulunmadığını ifade etmiştir.

Çalışmada katılımcı öğretmenlere eğitim ortamı ile ilgili yaşanan zorlukların neler olduğu sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %33’ü (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K10) sınıfların küçük olduğunu, % 23’ü (K2,K3,K4,K5,K7,K8,K9) masa ve sandalyelerin tehlikeli olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın devamında katılımcılara eğitim ortamının düzenlenmesi ve zenginleştirilmesi hakkında sorular sorulmuştur. Alınan cevaplar sonucunda katılımcı öğretmenlerin % 38’i(K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9) çağdaş okul öncesi yaklaşımlar konusunda bilgi sahibi olmadıklarını, % 21’i (K3,K4,K5,K6,K7) atık materyal kullandıklarını, % 42’i ise (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K10) maddi yardımın gerekli olduğunu söylemiştir.

Katılımcılara anaokulların dış mekanı ile ilgili görüşleri hakkında sorular yöneltilmiştir. % 40’ı (K1,K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8,K9,K10) merdivenlerin ve koridorların tehlikeli olduğunu, %28 ‘i (K2,K3,K4,K5,K6,K7,K8) okulların bakımsız olduğunu ifade etmiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada, KKTC’de MEB’e bağlı Lefkoşa bölgesinde bulunan anaokulların eğitim ortamlarının çağdaş okul öncesi eğitim modellerinin eğitim ortamlarına benzerlik göstermediği ortaya

çıkıştır. KKTC okul öncesi eğitim programında söz edilen eğitim ortamı ile de yapılandırılmadığı bulgular sonucunda verilmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerinde eğitim ortamının düzenlenmesinde materyal eksikliğinin, masa ve sandalyelerin çocuklara uygun boyutta olmadığı ve dolap ve çekmecelerin yetersiz olduğu konusunda görüşleri ortaya konulmuştur.

Oyun ve yaratıcı etkinliklerin uygulanmasında yeterli alanın olmadığı, sınıf içindeki malzemelerin dayanıksız ve sınıfların bakımsız olduğu bu çalışma sonucunda belirlenmiştir.

Eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanımlı hale getirilmesinde yaşanan zorlukların sınıfların küçük olmasından dolayı öğrenme merkezlerinin oluşturulamaması olarak ortaya çıkmıştır.

Eğitim ortamının zenginleştirilmesine öğretmenin modern okul öncesi eğitim modelleriyle ilgili bilgi sahibi olması belirtilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda bu eksikliklerin giderilmesi için AB eğitime katkı hibe programına başvurulmuştur. Bu programa katılan Gaziköy Anaokulu adına bir proje hazırlanarak AB'den maddi kaynak alınmıştır. Maddi kaynak sonucunda okulun eğitim ortamı modern okul öncesi eğitim modelleri ışığında donanımlı hale getirilmiştir. Devamında 2 yıllık stratejik plan hazırlanmış okulun misyonu ve vizyonu belirlenmiştir. Proje kapsamında öğretmenlere bilgisayar ve İngilizce eğitimi düzenlenmiştir.

KAYNAKÇA

Cafoğlu, Z. (Ed.) (2007). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Grafiker

Poyraz, H & Dere, H.(2003). Okulöncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri. Ankara:Anı

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı (2017). Okul Öncesi Eğitim Öğretmen El Kitabı. Lefkoşa: Okman Printing Ltd.

Demiriz, S., Karadağ, A. & Ulutaş, İ.(2003). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanımı. Ankara: Anı

Diken,İ.H. (Ed). (2018). Erken Çocukluk Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.